

ham til den Priss, som saadanne Taxationsmænd maatte bestemme.

Ischering: Over dette Taxationsspørgsmaal ville vi meget vanskelig faae de forskjellige Meninger til at gaae sammen, og det af den ganste simple Grund, at de gaae ud fra to grundforskjellige Betragtningmaader. Det ærede Medlem, der nu satte sig, siger, at Fæstebonden ingen anden Ret har end igjennem den private Contract, og det sigte vi ogsaa, men Staten har en Ret over hele Fæstecontracten, som ikke er en absolut privat Contract; Jorddrotten slutter en Contract saa godt, som han kan, under Statens særlige Tilsyn, og Lovgivningen har stadigt vilst, at det staaer i Statens Magt at fastsætte hvilke Formler for Fæstecontracten som den vil. Hvad der behersker det hele Spørgsmaal, det er, at Bondealmuen skal kunne næres paa passende, tilstrækkelig paa Bondegrund, og der er ingen mellemstaaende Magt mellem Regjeringen og den paa denne Grund nærede Almue, som kan forhindre, eller har nogen som helst reel Afkomst til at forhindre dette; dette er den Lovgivning, der behersker Danmark. Naar man siger, Fæstegaarden har jo ikke en forringet Værdi i det Dieblif, den er fæsteledig, den har ingen anden forringet Værdi end hvilken som helst Gaard i Almindelighed, der allerede er solgt, eller som kommer til Salg, saa siger jeg, det er en urigtig Forestilling, det er en urigtig Opfattelse af det bestaaende Forhold; thi Salget af Godsets Bøndergods er kun en Tillidelse, givet under den Forsudsætning, at den ikke misbruges imod Fæsterne (Lillisch: Hvor staaer det?), det staaer deri, at der har været Lidet, da Godseieren ikke har kunnet sælge een Gaard fra Godset, det staaer i den hele verlende Stilling, hvorigjennem Fæstegodset i Lovgivningen gennem Arhundreder har været holdt. Disse jorddrottlige Besiddere have søgt at blive Eiendoms herrer mere og mere ved deres Indflydelse, og jo mere Friheden har skullet beskytte Fællesskabet, desmere have de forsøgt paa at lægge Vægt paa dette Fæstegods, som dem tilhørende, og hvad vi i dette Dieblif gjøre, det er at sige: Ikke længere paa den Bane, I skulle ikke kunne tilegne Jer det som en absolut fuldstæn-

dig Besiddelse, som kun er en indskrænket Besiddelse, I skulle komme til at erkjende, at I kun have havt det i Besiddelse med Indskrænkning, og en Indskrænkning i Penge; det er en Brøt fratrukket fra Heelheden; den Sandhed vil Ingen kunne benegte. Jeg veed meget godt, at man har villet bortdisputere dette, men sig mig, hvorledes man kan oversætte en Indskrænkning i Tal, uden ved at fratække en lille Brøt fra Heelheden; hvad betyder ellers Indskrænkningen? Alt, hvad der paa nogen mulig Maade kan faaes ud af Eiendommen, naar Bonden kun er holden derved som Tjener — Andet og Mere forlanger jeg ikke. Naar man holder sig til den Art Taxation, er den simpel og naturlig. Man kan overordentlig godt opgjøre — man har Beregninger nok dertil — at saa og saa Meget kan en Gaard producere af de og de Sædearter efter den almindelige Dyrkning, at saa og saa stort Kreaturhold kan der være paa den, har der været holdt paa den i en Række af Aar og holdes der paa tilsvarende Gaarde, og at det kan frembringe saa og saa Meget; det kan man Alt sammen opgjøre, og saa kan man tillige sætte, hvad en Arbejderfamilie behøver for at kunne leve — jeg vil sætte det meget lavt, idet jeg ikke sætter det til Mere end 250 Rb. om Aaret — anslaae dernæst hans Tjenestetyende, lønnet og fødet, i Sædekorn, sæt det ind, gjør det Regnestykke op og lad ham saa betale enten i Korn eller Penge, capitaliseret til 4 pCt., hvad der derefter bliver det Overflydende, og saa siger jeg, at det er en Taxation i Genhold til Loven, at Bonden skal være holden derved, og Stiftelsen Intet hazardere eller tabe. Det kan gjøres, det er ikke et Betimeligheds sion, hvorom der her er Tale, det er ikke Affindelsen for det Gods, hvorom der her er Tale, den staaer og beherskes stadig af en meget gammel og tidlig Udtalelse fra Statsmagtens Side, hvortil det ærede Medlem (Lillisch) igaar hentydede, nemlig Loven af 13de Mai 1769. Den vil, at Stiftelsen Intet skal tabe og hazardere — den hazarderer, naar den tager for Meget, tager for høje Priser; thi da er den ikke sikker paa nogen sinde at faae Noget for det, som den nu har, men den hazarderer Intet i Fremtiden ved det,